

КАР'ЄРНІ МОЖЛИВОСТІ ЮРИСТА В ЄСПЛ

Із професійною роботою в ЄСПЛ пов'язані представництво юристами заявників в Суді, представлення інтересів держави (як урядовий уповноважений, член секретаріату уповноваженого тощо), а також робота експерта, радника і, зрештою, посада судді. Водночас, Рада Європи та, зокрема, ЄСПЛ пропонує українському юристові чимало й інших кар'єрних стежок і можливостей безпосередньо в Суді, як-от: (1) юрист-стажист, (2) молодий юрист за спеціальною програмою добору, (3) перекладач із кваліфікацією юриста, (4) секретарський помічник. Стисло оглянемо загальні та спеціальні умови добору та вимоги до кандидатів на зазначені посади в РЄ та, зокрема, ЄСПЛ.

Загальні вимоги до кандидатів

(1) **Громадянство** держави-члена РЄ; (2) **кваліфікація**, відповідна посаді, підтверджена дипломом чи підготовкою; (3) **досвід** (попередній професійний) роботи; (4) **володіння мовами**: вільне – однією з офіційних мов (англійська чи французька). Добре володіння другою офіційною мовою Суду – вимога для багатьох посад. Від кандидатів, чия рідна мова англійська чи французька, очікується дуже добре володіння другою офіційною мовою. Знання іншої європейської мови (зокрема, німецької, італійської, іспанської чи російської) надає перевагу; (5) **хороші навички підготовки проектів документів**; (6) **здатність адаптуватися** до полікультурного та багатомовного середовища місця праці; (7) **вміння працювати в команді**; (8) **здатність користуватися сучасними комп'ютерними технологіями**.

дидати, котрі відповідають усім вимогам, запрошуються для складання письмового іспиту. (3) **Письмовий іспит**. Зазвичай проводиться у Страсбурзі та в столицях відповідних країн. Витрати щодо участі в іспитах покриваються РЄ. Іспит полягає у підготовці проектів документів англійською чи французькою мовою, маючи на меті перевірку знань, ідей, здібності аналізувати та готувати проекти документів. (4) **Співбесіда**. Кандидати, чий результат іспитів є найкращим, запрошуються до Страсбургу для проходження інтерв'ю з Радою з питань призначень на посади, а в деяких конкурсах – для додаткового тестування. Інтерв'ю триває близько 30 хвилин і проводиться англійською та французькою мовами. Рада оцінює здібності кандидатів за результатами письмових робіт, їхньої компе-

Будинок ЄСПЛ: вид збоку. За прозорими стінами Суду – кабінети юристів

тентності та професійного досвіду, співбесідою. Генеральному секретарю РЄ готується **рекомендація** з переліком кандидатів, які найкраще підходять для відповідних посад. (5) **Працевлаштування**. Генеральний секретар, розглянувши рекомендації Ради, вирішує, яким кандидатам буде запропоновано «фіксований контракт» (CDD) або «безстроковий контракт» (CDI) після проходження дворічного періоду випробування. Кандидатів, яким не запропоновано працевлаштування, може бути внесено до «резервного списку», строк дії якого 2 роки. Такі списки беруться до уваги за потреби заповнення вакансій «зовнішніми» кандидатами. Проте включення до списку не породжує зобов'язальних наслідків для РЄ чи прав для кандидата.

Опис посад

(1) **«Службовці без спеціалізації»**. Зобов'язки таких службовців охоплюють надання секретарської допомоги комітетам експертів, призначених урядами (міжурядовими секторами співпраці) чи парламентським комітетам (ПАРЄ). Завдання формулюються залежно від сфер діяльності, але всі службовці повинні мати організаційні навички (планування, проведення зустрічей; підготовка порядку денного; забезпечення спокійного перебігу зустрічей; підготовка проектів протоколу) та концептуальні здібності (підготовка проектів звітів, меморандумів, інших письмових документів, а також вміння досліджувати питання, консультуватися з доповідачем чи головою підрозділу). (2) **Юристи-службовці Секретаріату (канцелярії) ЄСПЛ** працю-

ють над заявами, поданими відповідно до Конвенції, готують файли справ, досліджують правові питання та готують проекти документів правового та загального характеру. (3) **Перекладачі** працюють над документами, пов'язаними з різними питаннями, викладеними англійською чи французькою мовою (меншою мірою іншими європейськими мовами), та перекладають їх на рідну мову (англійську чи французьку).

(4) **Секретарським помічникам** може бути доручено виконувати будь-яку організаційну роботу.

Стажування

Програма стажування РЄ. Стажування в ЄСПЛ забезпечується через добір за загальною програмою стажування в РЄ. Тривалість – близько 3 місяців. Кандидати обирають один із 3 періодів року: січень-березень, квітень-червень та вересень-грудень.

Вимоги до кандидатів і добір. Вимоги: громадянство держави-члена РЄ або Білорусі, завершена вища освіта або принаймні 3 роки університетського навчання, наявність еквівалентної університетської кваліфікації для кандидатів з національних адміністративних установ чи приватних фірм, дуже добре володіння однією з офіційних мов РЄ (бажане знання іншої офіційної мови), уміння готувати проекти документів. Добір: кандидати добираються спеціальним кадровим департаментом РЄ за погодженням з ЄСПЛ на основі справедливого географічного представництва. Останній строк подання заяв, які можна скопіювати на сайті РЄ, 15 вересня року, що передуює року стажування.

Умови. Стажисти працюють безоплатно. Покриття витрат (подорож, проживання тощо) – обов'язок стажистів чи спонсорських організацій.

Програма для молодих юристів

Завдання. Програма «Young Lawyers' Scheme» переслідує подвійне завдання: (1) залучати нові «правові таланти» для роботи в секретаріаті ЄСПЛ та (2) поширювати краще розуміння Конвенції в юридичній професії по завершенні програми через молодих юристів, які продовжують деінде свою професійну кар'єру.

Працевлаштування. Учасникам програми пропонується працевлаштування на обмежений строк. Перший однорічний контракт може бути продовжений на строк максимум до чотирьох років. Юристів поділяють на два ранги: вступний – «молодий юрист» та «юрист-помічник» (після дворічного працевлаштування).

Кандидати, заяви, добір. До участі запрошуються кандидати з усіх держав РЄ, які там же здобули університетський диплом з права і перебувають на початку професійної кар'єри. «Плюсом» є додаткова академічна та професійна кваліфікація в сфері прав людини. Заявники також мають достатньо володіти англійською та/чи французькою мовою,

На запитання «ЮГ» відповідає Юрій ЗАЙЦЕВ, Урядовий уповноважений у справах ЄСПЛ (повністю інтерв'ю читайте в рубриці «Гість номера»):

– Якою є кадрова політика Секретаріату Уповноваженого у справах ЄСПЛ? Чи маєте якийсь месидж для бажаючих працювати у вас?

– Месидж один: бажання та вміння вчитися. У переважній більшості юридичних вищих навчальних закладів Європейську конвенцію вивчають «галопом по Європах» у межах загального курсу міжнародного права. Або ж взагалі не вивчають. Ну і, звісно, формальні критерії: наявність вищої юридичної освіти та знання бодай однієї з офіційних мов Ради Європи.

– Яка структура, чисельність, якісний склад Секретаріату Уповноваженого? Чи планується його розширення, наскільки?

– Таке збільшення передбачено постановою КМУ № 784 від 31 травня 2006 р. і здійснюється воно поетапно. На сьогодні штатна чисельність Секретаріату складає 33 особи. Секретаріат очолює його керівник, який має заступника. Відповідно до завдань, покладених на Уповноваженого, сформовано 5 відділів: дві відділи представництва інтересів держави – у цивільних та кримінальних справах, відділ координації виконання рішень Суду, експертно-методичний та інформаційно-аналітичний відділи. В апараті Уповноваженого працюють юристи зі знанням Конвенції та практики Суду, які володіють однією чи двома офіційними мовами РЄ.

аби готувати проекти правових документів та бути обізнаними зі стандартним професійним програмним забезпеченням. Добір проводиться за результатами письмового іспиту. Потенційні кандидати мають слідкувати за оголошеннями за сайті РЄ (<http://www.coe.int>).

Зміст роботи. Юристи працюватимуть в Секретаріаті Суду над заявами, поданими згідно з Конвенцією. Кожен матиме персональний список справ, відповідаючи за проходження справи через всі етапи процедури. Більшість часу витрачається на перевірку відповідності заяв критеріям прийнятності. Під керівництвом старших колег юристи також допомагають опрацювати більш складні заяви. Щобільше юристи набувають досвіду, тобто більше від них очікується виконання складнішої роботи та при цьому більшій самостійності.

Зарплата та умови. Зарплати персоналу Секретаріату Суду виплачуються на рівні зарплат персоналу РЄ. Зарплати не обкладаються прибутковим податком згідно з національним законодавством. Персонал може, за окремою процедурою, претендувати на додаткове отримання фінансової допомоги, пов'язаної, наприклад, з виїздом із країни, на дитину тощо. Всі нові члени персоналу «покриті» страховим медичним полісом РЄ. Щорічно надається шеститижнева відпустка.

Уклав **Славик БІГУН**
за матеріалами РЄ (www.coe.int) та
ЄСПЛ (www.echr.coe.int/)

Процедура добору (рекрутинг)

Загальні умови є наступними.

(1) Постійний персонал добирається виключно за результатами іспиту на засадах змагальності. (2) Розрізняють два типи іспитів: (i) загальні конкурси, що стосуються громадян однієї чи більше держави-члена РЄ, що «недопредставлені»; (ii) спеціальні конкурси: відкриті для громадян усіх держав-членів РЄ чи до однієї чи більше держави-члена РЄ, що «недопредставлені». (3) Конкурси оголошуються на веб-сайті РЄ в розділі оголошень про вакансії. Прохання не надсилати заяв на працевлаштування за неоголошеними вакансіями. (4) Процедура добору складається з трьох етапів: (i) складення списку кандидатів; (ii) письмовий іспит та (iii) інтерв'ю (див. далі процедура рекрутингу). (5) Виключно ті заявники, які відповідають вимогам (стандартам) щодо кожного з етапів, запрошуються продовжити участь у доборі. (6) Всі заявники отримують письмову позитивну чи негативну відповідь (електронною поштою чи звичайним листом) після кожного етапу добору. (6) Тривалість процесу трьох етапів добору значна й може тривати до 6 місяців.

Рекрутинг: детальний опис процедури

(1) **Офіційне оголошення** про вакансію. Оголошення містить опис посадових обов'язків та вимоги до кандидатів для зайняття посади. (2) **Список кандидатів**. Рада з питань призначень на посади (Appointments Board) укладає список кандидатів, зважаючи на кваліфікації та професійний досвід кандидатів. Кан-